



ФОНД  
НАУЧНИ  
ИЗСЛЕДВАНИЯ

ОБЩИ НАСОКИ ПО НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ ПРОГРАМИ  
„ПЕТЪР БЕРОН. НАУКА И ИНОВАЦИИ С ЕВРОПА“ /ПЕТЪР  
БЕРОН И НИЕ/ И „ВЪРХОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ХОРА ЗА  
РАЗВИТИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА НАУКА“ /ВИХРЕН/

---

## 1. Цели на националните научни програми

Целите на програмите са определени в съответната Национална Научна Програма, приета от МС и в специфичните условия за всяка от програмите.

### 1.1. Териториален обхват:

Програмата е предназначена за съвместни кандидатури на индивидуален изследовател и българско висше училище или научна организация. Бенефициентът е българското висше училище или научната организация.

Основната дейност по проекта се осъществява на територията на Република България. Допустими са и дейности, свързани с фундаментални научни изследвания, включително широко разпространение при неизключителни и недискриминационни условия на резултатите от изследванията, които да се извършват в други държави.

### 1.2. Индикатори:

Индикаторите за резултат по ННП са определени в текста на програмата и в специфичните условия за всяка от програмите.

### 1.3. Приложими дефиниции за целите на процедурата:

Приложими към настоящата процедура са определенията за научноизследователска и развойна дейност и иновации, съдържащи се в чл. 15 на Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации<sup>1</sup> и в параграф 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за насърчаване на научните изследвания. В допълнение на тях за нуждите на настоящата процедура се използвани следните термини:

„Администратор“ на конкурса е Фонд „Научни изследвания“.

„Кандидат“ е субект, който разработва и подава проектно предложение с цел бъдещо изпълнение в случай на одобрение.

„Бенефициент“ е субект, който е страна по договора за финансиране на одобрен проект, получава финансирането и отговаря за изпълнението на дейностите в проекта.

„Проектно предложение“ е предложение за осъществяване на фундаментални научни изследвания чрез изпълнението на определен проект с финансиране от Фонда, отговарящо на изискванията на чл. 41 от Правилника на Фонд „Научни изследвания“<sup>2</sup>, включващо формуляр за кандидатстване и други придружителни формуляри и документи, изисквани съгласно настоящата процедура.

„Проект“ е съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определени цели, необходими ресурси (разходи) и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено измерими резултати.

„Договор за финансиране“ е административен договор, сключен между Фонд „Научни изследвания“ (Финансиращата организация) и бенефициент, за предоставяне на финансиране за изпълнение на одобрен проект.

„Базова организация“ е юридическо лице, институция, в която се предвижда да бъде осъществен проект, в която ще бъдат назначени на трудов договор лицата, осъществяващи

---

<sup>1</sup> Съобщение на Комисията - Рамка за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации (2014/С 198/01)

<sup>2</sup> Обн. ДВ бр. 41 от 31.05.2016 г. , изм. и доп. в ДВ, бр. 42 от 28.05.2019 г.

проекта, и която предоставя необходимите условия за осъществяване на проекта, както и административно и финансово обслужване на дейностите по него.

„Отчет по проект“ включва писмен отчет на дейностите по проекта и финансов отчет за направените допустими разходи съгласно бюджета на проекта или етапа от проект.

„Оценител“ е експерт в научната област на проектното предложение, чиято дейност е независима от дейността по проектното предложение и отговаря на условията за оценител, посочени в Правилника на Фонда.

## 2. Финансови условия

### 2.1. Общ бюджет по националните научни програми:

Бюджетът на ННП е определен в текста на програмата и в специфичните условия за всяка от програмите.

### 2.2. Минимален и максимален размер на финансирането за конкретен проект:

Размерът на средствата за конкретен проект е определен в специфичните условия за всяка от програмите.

Не се допуска изкуствено разделяне на проекти, за да бъдат заобиколени горните прагове.

Публичното финансиране не трябва да надвишава 100% от общия размер на допустимите разходи на проекта.

## 3. Условия за допустимост

### 3.1. Допустими кандидати:

#### 3.1.1. Допустими кандидати

По програмата „Вихрен“ кандидатства кандидат-изследовател съвместно с българско висше училище или научна организация, в която ще бъде осъществен проекта (кандидат-базова организация).

По програмата „Петър Берон и НИЕ“ кандидатстват съвместно кандидат-изследовател и българско висше училище или научна организация, в която ще бъде осъществен проекта (кандидат-базова организация).

Финансирането по ННП се предоставя на базовата организация, която осъществява административно и финансово обслужване на проекта и осигурява необходимите условия за неговото осъществяване.

Условията, на които трябва да отговаря изследователя, са определени в текста на ННП и специфичните условия за програмата.

Допустими базови организации по настоящите процедури за подбор на проекти са само кандидати, които са:

- 1) акредитирани висши училища по чл. 85 ал. 1, т. 7 на ЗВО, които са акредитирани от НАОА да провеждат обучение по образователна и научна степен "доктор"
- 2) научни организации по чл. 47, ал. 1 на ЗВО, които са акредитирани от НАОА да провеждат обучение по образователна и научна степен "доктор"

Проверката за горепосочените обстоятелства се извършва в регистъра на НАОА. На основание на акредитацията на бившия Национален институт по метеорология и хидрология – БАН за провеждане на обучение по образователна и научна степен "доктор", предоставена от НАОА до 2022 год., допустими кандидати по настоящия конкурс са новооткритите научни организации

Национален институт по метеорология и хидрология към МОН и Институт за изследване на климата, атмосферата и водите – БАН.

Кандидатите – базови организации по настоящата процедура трябва да са пряко отговорни за изпълнението на дейностите по проектното предложение, а не да действат в качеството на посредници и да извършват дейностите в проектното предложение от свое име и за своя сметка.

Кандидатите – базови организации по процедурата трябва да са субекти:

- осъществяващи научни изследвания;
- и
- чиито дейности са изцяло с нестопански характер
- или
- чиито дейности са със стопански и нестопански характер, но тези дейности са ясно разграничени и начинът им на организация позволява проследяване на приходите и разходите, свързани с тяхното изпълнение, вкл. чрез воденето на аналитична счетоводна отчетност. Когато кандидатът упражнява стопански и нестопански дейности, финансирането, разходите и приходите за всеки вид дейност се вземат предвид поотделно въз основа на последователно прилагани принципи за осчетоводяване на разходите, които могат да бъдат обективно оправдани.

Придобитите в резултат от финансирането по настоящата процедура активи ще бъдат използвани само за нестопански дейности и предоставеното финансиране няма да се използва за какъвто и да било вид стопански дейности, включително и следните:

- научни изследвания по договор с предприятия/отрасъл;
- консултантски или други услуги, предоставяни на предприятия/отрасъл;
- отдаване под наем на активите (инфраструктурата/оборудването).

За да бъдат одобрени за финансиране по настоящата процедура, кандидатите – базови организации следва да докажат, че са юридическо лице, чиято цел е осъществяване на научни изследвания и изследвания и да поемат неотменим ангажимент за широко разпространението на резултатите от фундаменталните научни изследвания при неизключителни и недискриминационни условия, посредством преподаване, бази данни със свободен достъп, открити публикации или софтуер с отворен код и др.

**ВАЖНО!** Всяко обстоятелство по т. 3.1.1 подлежи на проверка и полученото неправомерно финансиране следва да бъде възстановено заедно със законната лихва. Одобрените за финансиране кандидати следва да декларират и гарантират посочените по-горе обстоятелства. Фонд „Научни изследвания“ извършва проверки за декларираните обстоятелства в хода на изпълнението на проекта и след приключването му до изтичане на амортизационния срок на закупените по проекта активи. Механизмът, по който ще се извършват периодичните проверки на декларираните обстоятелства е подробно описан във вътрешни правила за анализ, контрол и оценка на изпълнението на финансираните от Фонда проекти, осъществявани от постоянните научно-експертни комисии съгласно чл. 7б, ал. 1 от Правилника на ФНИ. Проверките могат да бъдат както административни по представените счетоводни документи и утвърден индивидуален сметкоплан, от който е видно разделяне на икономическите и неикономическите дейности, така и проверки на място, и се извършват за целия период на тяхната амортизация.

### 3.1.2. Изисквания за допустимост на кандидата

Потенциалните кандидати **не могат** да участват в конкурса за финансиране на проекти и да получат финансиране в случай че:

а) са обявени в несъстоятелност или са в ликвидация; тяхната дейност е поставена под съдебен надзор; са сключили споразумение с кредитори; са преустановили дейността си; са обект на производство, свързано с такива въпроси или се намират в подобна процедура съгласно националните законови и подзаконови актове;

б) те или лицата с правомощия за представителство, вземане на решения или контрол спрямо тях са осъдени за престъпление по служба с влязла в сила присъда;

в) са признати за виновни за тежки правонарушения при упражняване на професионалната си дейност, доказани с всякакви средства, които Изпълнителният съвет на Фонда може да обоснове включително с решения на Европейската комисия и на международни организации;

г) те или лицата с правомощия за представителство, вземане на решения или контрол спрямо тях са осъдени с влязла в сила присъда за измама, корупция, участие в престъпна организация, изпиране на пари или всякаква друга незаконна дейност, ако тази незаконна дейност накърнява финансовите интереси на Съюза;

д) умишлено са представили невярна информация с оглед получаване на финансиране по настоящата процедура или не са представили изискваната информация;

е) към датата на подаване на документите за кандидатстване имат невъзстановени суми към Фонд „Научни изследвания“ от предходни процедури и конкурси, което е доказано с влязло в сила съдебно решение преди датата на обявяване на конкурса;

ж) са обект на неизпълнено разпореждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Европейската комисия, с което дадена помощ се обявява за незаконосъобразна и несъвместима с общия пазар.

За да бъдат одобрени за финансиране по настоящата процедура, кандидатите – базови организации следва да докажат, че са юридическо лице, чиято цел е осъществяване на научни изследвания и разпространението на резултатите от фундаменталните научни изследвания при неизключителни и недискриминационни условия, посредством преподаване, бази данни със свободен достъп, открити публикации или софтуер с отворен код и др. ; публикуване или трансфер на технологии. Посоченото следва да бъде доказано чрез представянето на следните документи:

- Устав или учредителен акт, от който да е видна основната дейност, за която е регистрирано юридическото лице с нестопанска цел. Ако съответния документ е публикуван в Държавен вестник или може да бъде посочен достоверен източник на публична информация, документът не се прилага, а само се посочва източникът;
- Устройствен правилник или друг правилник за дейността, устав или други правила уреждащи осъществяваните дейности и начинът на финансирането им;
- Утвърден индивидуален сметкоплан, от който е видно разделяне на икономическите и неикономическите дейности, за целите на проекта.

Горепосочените документи могат да бъдат представени в един екземпляр от допустимите кандидати по т. 3.1.1, като са валидни за всички проектни предложения, в които кандидатът участва като базова или партньорска организация по конкурси от текущата година. Одобрените за финансиране кандидати, преди да сключат договора, следва да представят като доказателства, в случай че осъществяват дейности от икономически и неикономически характер, тези два вида дейности, както и средствата и разходите за тях, да могат да бъдат ясно разграничени, следните документи:

- Годишен финансов отчет на кандидата за последната приключила финансова година към датата на представяне на документа (вкл. годишен отчет за касовото изпълнение на бюджета, за кандидатите, които го съставят);
- Информационен източник, свързан с водената от кандидата стопанска отчетност, от който може да се проследи за кои дейности (стопански и нестопански) се използват съответните активи на кандидата;

- Годишна данъчна декларация с входящ номер от Национална агенция за приходите (НАП) на кандидата за последната приключила финансова година към датата на представяне на документа.

В случай, че кандидатите не докажат горното декларирано обстоятелство, с тях няма да бъде сключен договор. Ако една организация участва като базова организация с повече от едно проектни предложения, тя подава тези документи само в един екземпляр.

В случай, че с кандидата бъде сключен договор, той ще поеме договорно задължение придобитото с финансирането по проекта оборудване да бъде използвано само за неикономическите дейности съгласно т.19 на Рамката, а именно:

а) основните дейности на научноизследователските организации и инфраструктури, по-специално:

- обучение за по голям брой човешки ресурси с по-добри квалификации;
- независими НИРД за повече знания и по-добро разбиране, включително съвместни НИРД, при които научноизследователската организация или инфраструктура участва в ефективно сътрудничество;
- широко разпространение на резултатите от фундаменталните научни изследвания, при неизключителни и недискриминационни условия, например чрез преподаване, бази данни със свободен достъп, открити публикации или софтуер с отворен код и др.;

б) дейностите по трансфер на знания, когато се извършват от научноизследователската организация или инфраструктура (включително от нейните отдели или дъщерни структури), или съвместно с научноизследователска инфраструктура, или от името на други такива субекти, и когато всички печалби от тези дейности се реинвестират в основните дейности на научноизследователската организация или инфраструктура. Възлагането на предоставянето на съответните услуги на трети страни посредством открити тръжни процедури не засяга нестопанското естество на тези дейности.

**ВАЖНО!** Изискванията по точки (б), (в) и (г) се отнасят и за всички лица, които са овластени да представляват кандидата. Кандидатите са длъжни да декларират, че не попадат в някоя от категориите, посочени в точки от (а) до (ж), като попълнят Декларация - Приложение 2.

### 3.1.3. Партньорство и допустимост на партньорите

По настоящата процедура един кандидат – изследовател **не може** да участва с повече от едно проектно предложение.

Организации – партньори не са допустими.

В процеса на изпълнение на дейностите по проекта бенефициентите могат да възложат на изпълнители извършването на определени допълващи дейности по проекта, посредством състезателни, прозрачни, недискриминационни и безусловни тръжни процедури, отговарящи на т.89-т.96 от Известие на Комисията, относно понятието за държавна помощ, посочено в чл.107, §1 от ДФЕС(2016С 262/01). В случаите, когато бенефициентите се явяват възложители по смисъла на чл. 5 или чл. 6 от Закона за обществените поръчки<sup>3</sup> (ЗОП), изборът на изпълнители се осъществява по реда на ЗОП. Изпълнителите в процедури по възлагане дейности по изпълнението на проекта не са партньори.

<sup>3</sup> Обн. ДВ бр. 13 от 16 Февруари 2016 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019 г.

## 3.2. Критерии за недопустимост на проектните предложения

По настоящите процедури за конкурс са недопустими проектни предложения:

- включващи дейности, които вече са финансирани от други източници;
- които включват дейности, чието изпълнение е стартирало преди подписването на договора за финансиране на проекта по настоящата процедура.

**ВАЖНО!** Всяко обстоятелство по т. 3.2 подлежи на проверка и полученото неправомерно финансиране следва да бъде възстановено.

## 3.3. Категории разходи, допустими за финансиране:

Управлението на финансовите средства по проекта се осъществява в съответствие с Правилника на Фонд „Научни изследвания“ и текста на съответната ННП.

При предоставяне на финансирането по настоящата процедура ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“, детайлно описани по всяка от националните научни програми.

## 3.4. Условия за допустимост на разходите

### 3.4.1. Общи условия за допустимост на разходите.

За да бъдат **допустими, разходите** по настоящата процедура за подбор на проекти, трябва да отговарят на следните условия:

- да са извършени от одобрен бенефициент (базова организация по проекта);
- да са целесъобразни и да са извършени за дейности, включени в проекта;
- да са финансово обосновани и законосъобразни в съответствие с националното законодателство;
- да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление - публичност, прозрачност и реалистичност на предвидените разходи, съчетано с икономичност, ефективност и ефикасност;
- да са действително извършени в периода от влизането в сила на договора за предоставяне на финансирането до края на срока на изпълнението на проекта;
- да са отразени в счетоводната и данъчната документация на бенефициента;
- да могат да се установят и проверят по вид и размер и да са проследими на базата на водената счетоводна отчетност;
- да бъдат подкрепени с оригинални разходо-оправдателни документи и документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- да не са финансирани от друг източник, включително по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, финансирана с публичен ресурс, включително ресурс на Европейския съюз.

### 3.4.2. Недопустими разходи

**За недопустими** по настоящата процедура за подбор на проектни предложения се считат следните видове разходи:

- разходи за дейности извършени преди датата на влизане в сила на договора за финансиране по настоящата процедура;
- разходи, които вече са финансирани или подлежат на потвърдено и осигурено финансиране от други източници;
- разходи за закупуване на активи и осъществяване на дейности, които не са пряко свързани с проектното предложение и предвидените в него фундаментални научни изследвания ;
- разходи за данъци, вкл. възстановим данък върху добавената стойност;
- разходи за глоби, санкции и неустойки, възникнали в хода на изпълнение на договора;
- разходи за консултантски услуги по изготвяне на проектното предложение;
- разходи, поставени в зависимост от използване на местни за сметка на вносни стоки
- всички разходи, които не попадат в обхвата на допустимите разходи по процедурата.

### 3.5. Приложим режим на държавни помощи:

Дейностите, финансирани по настоящата процедура, излизат извън обхвата на чл. 107 от Договора за Функциониране на Европейския Съюз в съответствие с чл. 2.1.1. „Публично финансиране на неикономически дейности“ от Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации, в съответствие с критериите и обстоятелствата, описани в т. 3.1, 3.6, 4.1 и 4.2 на настоящите Насоки. Проверката и контрола се извършва по правила, приети от ИС.

#### 3.5.1. Техническо изпълнение на проектите

Доставката на апаратура се извършва от бенефициентите посредством състезателни, прозрачни, недискриминационни и безусловни тръжни процедури, отговарящи на т.89-т.96 от Известие на Комисията, относно понятието за държавна помощ, посочено в чл.107, §1 от ДФЕС(2016С 262/01) и при спазване на условията на Закона за обществените поръчки, като в комисията за провеждане на процедурата участва и представител на Фонд „Научни изследвания“. Бенефициентите – базови организации, заприходяват закупените по проекта активи като своя собственост в съответствие с действащото законодателство и счетоводните стандарти.

Бенефициентът носи отговорност за съхраняването и експлоатацията на оборудването и активите, необходими за изпълнението на проекта, с грижата на добър стопанин. Той се задължава да:

- създаде необходимите условия – организационни, материални, кадрови, сервиз, консумативи и други, осигуряващи нормална експлоатация на апаратурата;
- осигури достъп до специализираната апаратура на участниците в проекта;
- води регулярно дневник за натоварването и експлоатацията на закупеното оборудване;
- осигури свободен достъп до активите по проекта на външни физически и юридически лица при фиксирани условия за експлоатация с нестопанска цел, за което Фондът се уведомява писмено.

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити от бенефициентите изцяло или частично с предоставеното от Фонд „Научни изследвания“ финансиране, не могат да бъдат прехвърляни в собственост на трети лица

Резултатите следва да бъдат широко разпространени.



### 3.5.2. Финансово изпълнение на проектите и плащане

Максималният размер на финансирането на проекта задължително се фиксира в договора за финансиране и съответства на условията, определени в текста на ННП и в специфичните условия за програмата. Фиксираният в договора размер на финансирането се основава на бюджета, който е предварителна оценка на размера на допустимите разходи, необходими за изпълнението на проекта. Фиксираният в договора размер на финансирането е окончателен и не може да бъде завишаван, но действителният размер на подлежащата на изплащане сума се определя след приключване на всички допустими дейности по проекта и зависи от тяхното надлежно удостоверяване и одобряване на действително извършените разходи.

Финансирането на проекта е обвързано с изпълнение на включените в проекта дейности и със степента на достигане на заложените в проекта резултати.

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг счетоводен документ с еквивалентна доказателствена стойност), могат да бъдат представени за плащане само веднъж, т.е. разходите, за които е поискано финансирането, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да поддържа отделна аналитична сметка/подсметка и счетоводна документация за допустимите разходи по проекта и използването на средствата, предоставени от Фонда съгласно договора.

В съответствие с Указание № НФ-5/28.07.2014 г. на министъра на финансите относно третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход, бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. „Възстановимият данък добавена стойност“ е недопустим разход за финансиране от Фонда.

### 3.5.3. Окончателен размер на финансирането

Окончателният размер на финансирането от страна на Фонд „Научни изследвания“ се определя на базата на Договора за финансиране на проекта, както и на решения на Изпълнителния съвет на Фонда.

Фонд „Научни изследвания“ има задължението да извършва проверки за изпълнението на административните, финансовите, техническите и други организационни аспекти на проектите, както и за спазване на условията по чл. 2.1.1 от Рамката за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на разходно-оправдателни и други документи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложените по проекта. Проверките на място се извършват след предварително уведомяване от страна на Фонд „Научни изследвания“ и съгласуване на датите и програмата на посещенията с проверяваното лице или организация. В случай на констатация за неизпълнение, Фонд „Научни изследвания“ си запазва правото едностранно да прекрати договора.

За удостоверяване на обстоятелствата по настоящите общи насоки и изисквания във връзка с Регламент ЕС 2016/679 всяко проектно предложение включва следните приложения:

- **Приложение 1:** Декларация във връзка с т. 3.1.1.
- **Приложение 2:** Декларация във връзка с т. 3.1.2.
- **Приложение 3:** Декларация от всеки член на научния колектив във връзка с Общия регламент за защита на личните данни (Регламент ЕС 2016/679). В случай на отсъствие на такава декларация или отсъствие на съгласие за съхранение и обработка на личните данни от ФНИ на дадено лице, информацията за него не се включва в проектното предложение.

Ако една организация подава повече от едно проектно предложение като базова организация, в Деловодството на Фонда се представя един официален екземпляр от Приложения 1 и 2. Приложение 3 се подава за всяко проектно предложение.

След одобряването на проекта и преди подписването на Договора за финансирането му всеки одобрен кандидат (базова организация) подписва **Декларация по образец в четири раздела:**

**Раздел А** – за разграничаване на неикономическата от икономическата дейност на кандидата;

**Раздел Б** - потвърждение, че полученото по тази процедура финансиране ще бъде използвано единствено за финансиране на фундаментални научни изследвания;

**Раздел В** – за потвърждаване на задължението, че придобитото с финансирането по проекта оборудване ще бъде използвано само за неикономическите дейности, както са посочени в т.3.1.2 на настоящите Насоки (т.19 на Рамката).

**Раздел Г** – за съгласие за осигуряване на достъп и предоставяне на информация на администратора и компетентните органи, необходими в хода на изпълнение и отчитане на проекта, както и във връзка с други съотносими към процедурата обстоятелства.

**Раздел Д** – че разходите, предвидени за финансиране по проекта, не са финансирани от друг източник.

Кандидатите могат да поискат разяснения от Фонда по конкурсната документация до 10 дни преди изтичането на срока за подаване на проектите предложения. Постъпилите въпроси и отговорите се публикуват на Интернет страницата на Фонда, не по-късно от 5 дни от получаване на искането. В разясненията не се посочва информация за лицата, които са ги поискали.